

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

•

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

צוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

•

וישב

(חלק כה שיחה א)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושש לבריאה

מחזור הראשון של לימוד הלקוטי שיחות
שבוע פרשת וישב, יזכג כסלו, ה'תשפ"ו (ב)

LIKKUTEI SICHOT

Copyright © 2025
by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY®

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

Kehot Publication Society® and the Kehot logo are registered trademarks
of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

וישב

גופא (און יעקב האָט עס געוואוסט אַליין „מסברא“), „לכן כתב היום והשעה לדעת עד מתי יש לו תקוה“.

אַבער לפירושו איז עדיין צריך ביאור:
(א) לפי הא' – זמן ומקום זיינען דאָך נאָר אַ הוספה און אַ פרט מחוץ פון דעם תוכן החלום – האָט ער דאָך לכל לראש געדאָרפט פאַרשרייבן דעם ענין החלום; (ב) לויטן צווייטן פירוש קומט נאָך צו די שאלה: דאָ איז נוגע דער פאַרשרייבן דעם שנה וחודש, כדי צו וויסן „עד מתי יש לו תקוה“, ווען עס וועלן זיך ענדיקן כ"ב שנה, ניט אַזוי דער יום ושעה¹⁰, און דאָס ווערט אין מדרש כלל ניט דערמאָנט! דער יפה תואר באַוואָרנט עס¹¹, „ומכש"כ שכתב אי זו שנה ואיזה חדש“, איז אָבער אַ מילתא דתמי' אַז דער מדרש זאָל אויסלאָזן דעם עיקר, און פאַרלאָזן זיך אַז מען וועט עס פאַרשטיין מעצמו.

עד"ז איז שווער אויך בנוגע אַנדערע פירושים אין דעם מדרש, וועלכע זיי-נען דורשים ביאור: לדוגמא פירוש מהרז"ו, אַז ר' לוי לערנט אָפּ „דהול"ל זכר את הדבר או האמין“, דעריבער טייטשט ער „שמר את הדבר ע"י שמיר" (ע"ד ווי עס שטייט¹² חטאת יהודה כתובה בעט ברזל בצפורן שמיר), ווי-באַלד דאָס איז געווען אַ חלום של

א. אויפן פסוק¹, „ויקנאו בו אחיו ואביו שמר את הדבר“ שטייט אין מדרש²: א"ר לוי נטל קולמוס וכתב באיזה יום ובאיזה שעה³ באיזה מקום⁴.

דער הכרח אין פירוש המדרש זאָגט דער יפה תואר⁵: לפי שלא תפול שמירה במה שאין לו מציאות חוץ לנפש. . לכן פ' השמירה כפשוטה והוא שמירת הדבר בזכרוננו, און וויבאַלד אַז „שמירת הדבר בזכרון“ איז ניט אינגאַנצן ביד האדם – סיידן ער וועט מאַכן אַ רושם וסימן⁶, דעריבער „נטל קולמוס וכתב כו"ם⁷“.

און אויף דעם וואָס כתב „באיזה יום ובאיזה שעה באיזה מקום“, זאָגט ער נאָר אַ פירוש⁸: וויבאַלד אַז די האַפּענונג אויף קיום פון אַ חלום איז ביז כ"ב שנה, ווי די גמרא⁹ לערנט עס אָפּ פון יוסף'ן

(1) פרשתנו לו, יא.

(2) ב"ר פפ"ד, יב. ובילקוט עה"פ – בלי שם בעל המאמר. ולהעיר דגם לפנ"ז בב"ר (שם, יא) איתא מאמר ר"ל בשם ר' חמא ב"ר חנינא, וכן בב"ר שם לאח"ז – ר"ל בשם רבי חמא ב"ר חנינא (והובא בילקוט ובשכל טוב (א"ר לוי) בהמשך א' (ובשוניו) עם המאמר שבפנים. ע"ש). ואכ"מ.

(3) צ"ע הכוונה – שעת החלום (הא, או הב') שעת הסיפור?

(4) כ"ה בב"ר דפוס ווילנא (וביפ"ת, נזר הקודש ועץ יוסף הנדפס – „ובאיזה“). וביל"ש שם – גם לפנ"ז „באיזה“ (בלי ר').

(5) במדרש לקח טוב ליתא „באיזה מקום“. וראה ב"ר הוצאת תיאודור-אלבק הגירסא „נטל קולמוס וכתב היום והשעה והמקום“. וראה חילופי נוסחאות שם.

(6) בהשלם. וראה לשונו ביפ"ת הקצר (הנדפס בב"ר הוצאת ווילנא).

(7) ומציין למ"ש בעל העקידה שער צ.

(8) ובעץ יוסף לב"ר שם: מדאמר שמר את הדבר משמע ששמרו וכתבו בפנקסו.

(9) ברכות נה, ריש ע"ב. והוא מאמר ר' לוי בעל

המאמר דנטל קולמוס כו' דב"ר כאן. ולהעיר דבמדרש לקח טוב שם ממשיך „מיכן אמרו חכמים לעולם יצפה אדם לחלום טוב עד כ"ב שנים“.

(10) והרי לא מודגש במחז"ל הנ"ל עד כו' –

כעת (ראה מחז"ל עה"פ וירא ית, יוד – תנחומא שם יג. ועוד).

(11) ירמ' יז, א – הובא בפ' מהרז"ו שם.

וואוסט אַז זיינער ברידער שונאים אותו, איז ווען יוסף האָט גע'חלומ'ט „קמה אלומתי וגם נצבה והנה תסובינה אלומתי כתיב ותשתחווין לאלומתי“¹⁸, און וויסנ'דיק אַז „כל החלומות הולכים אחר הפה“¹⁹, לויטן פתרון החלום [אויך ווען דער פתרון איז אויבנאויף און גאָר פשוט, קען עס דער „פה“ פותר זיין באיזה אופן שרוצה] – איז „ויאמר אליהם שמעו נא החלום הזה אשר חלמתי“²⁰, כדי זיי זאָלן אים פותר זיין ווי זיי געפעלט²¹.

עס בלייבט אָבער צ״ע – וויבאלד די שבטים האָבן פותר געווען דעם חלום – „המלך תמלוך עלינו אם משול תמשול בנו“²², פאָרוואָס האָבן זיי ניט פותר געווען דעם צווייטן חלום?

און לאידך גיסא – הפכו בנוגע ליעקב: ער האָט פותר געווען נאָר דעם צווייטן חלום (מען געפינט אפילו ניט אַז יוסף האָט דערציילט יעקב'ן דעם ערשטן חלום).

ווי'ל אַז דעריבער²³ האָט יעקב פותר געווען דעם צווייטן חלום – „הבוא נבוא אני ואמך ואחיך להשתחוו לך ארצה“. וויבאלד ער איז געבליבן בלי פתרון (השבטים).

שרצה שיפתרו אותו לטוב, שיהי מלך. ועד'זי בש״ך עה״ת שם, ו) – ולהעיר דברש״י אין אפילו רמז לכ״ז! וכן – שבהערות דלהלן.

(18) לז, ו.

(19) ברכות שם בסוף העמוד. וראה גם שם נו,

א.

(20) לז, ו.

(21) ראה זהר פרשתנו קפג, ריש ע״ב: דאלמלא אינון דאהפכו ל' לגוונא אחרא הכי מתקיים. וראה פ׳ אור החמה שם.

(22) לז, ח.

(23) ראה במקומות שבהערה 17. צפע״נ עה״ת פרשתנו לז, יוד. וראה גם ש״ך עה״ת שם, ט.

נבואה איז „ניתן לכתוב ולדרוש כמו נבואת אדם ונח ושל אבות . . וכמו כל ספר בראשית למ״ד¹² מגילות נכתבה“ – אויך לפירושו בלייבן די שאלות הנ״ל, אַז דער עיקר דאָרף זיין די כתיבה פון דעם תוכן החלום, און אויך, אַז דער עיקר זמן – די שנה וחודש – איז חסר מן הספר.

נוסף לזה איז צריך ביאור – לפירושו: מאי שנא חלום יוסף, וואָס איז אַ חלום של נבואה און דעריבער „ניתן לכתוב ולדרוש“, אַז די תורה איז מדגיש אַז יעקב האָט עס פאָרשריבן, פון די אַלע אַנדערע נבואות (שבספר בראשית), וכל ספר בראשית, וועלכע ווערן געבראַכט אין בראשית, עס שטייט אָבער ניט¹³ אַז אברהם יצחק אָדער יעקב זאָלן זיי פאָרשרייבן.

ב. לכאורה יש לומר דעם פירוש אין דברי המדרש – ובהקדים דעם ביאור אין דער שאלה הפשוטה¹⁴:

וויבאלד אַז יוסף האָט געוואוסט אַז די ברידער האָבן אים פיינט, „וישנאו אותו“¹⁵, פאָרוואָס האָט ער דערציילט זיינע חלומות צו זיי, ער האָט דאָך געוואוסט אַז דאָס וועט מעורר זיין באַ זיי נאָכמער שנאה? ובפרט – נאָך דעם סיפור פון ערשטן חלום וואָס „ויסיפו עוד שנאו אותו“¹⁶ – איז אעפ״כ האָט ער זיי דערציילט דעם צווייטן חלום?!

איינער פון די ביאורים בזה במפר' שים¹⁷, אַז היא הנותנת: יוסף האָט גע-

(12) גיטין ס, א.

(13) להעיר מפרש״י גיטין שם ד״ה כתוב עלי.

(14) ראה אברבנאל בשאלה הי״א. אוה״ח לז, ה.

(15) פרשתנו לז, ד.

(16) שם, ה: ח.

(17) ראה אברבנאל כאן. אוה״ח שם. גו״א לז,

יוד (ובשפ״ח שם (בשם מהרש״ל) – אלא דשם

די מעשה (שלשה ה) אבות³¹ – אברהם יצחק ויעקב.

וואָס דער קשר צווישן „מעשה אבות“ און „מעשה“ בניס איז בדוגמא צו דער שייכות צווישן אב וכן דאָ למטה, וואָס עס זיינען דאָ אין דעם דריי שלבים³²:

(א) ווי דער בן איז נאָך כלול אין מוח האב. וואָס דאָרטן איז ניטאָ מציאות (עאכו"כ ניט קיין התחלקות פון אברים) של הבן. ס'איז אַלץ איין מציאות – (א) חלק פון) מוח האב.

(ב) ווי דער בן ווערט אָפגעטיילט פון מוח האב ביז ער ווערט אַ מציאות בפ"ע, מיט רמ"ח אברים און שס"ה גידים שלו. און כאָטש אַז די גאַנצע מציאות הבן ווערט „נמשך ממוח האב שאפי“ צפּרני רגליו נהוו מטפה זו ממש, ווערט ער אָבער אַ מציאות נפרד בפ"ע.

(ג) די מדריגה ממוצעת וועלכע איז מקשר דעם בן ווי ער איז בשרשו אין מוח האב – מיטן בן ווי ער ווערט אַ מציאות בפ"ע. וואָס דאָס איז ווי דער בן איז בחדשי העיבור³³. דעמאָלט פאַנגט זיך אָן זיין מציאות אַלס אַ דבר בפ"ע³⁴. די אברים ווערן נתחלק און דער בן איז יורד כמה מדריגות ביז „ירדה ממדרגה למדרגה להשתנות ולהתהוות ממנה

ולהוסיף וויבאלד יעקב האָט עס גע- זאָגט בלשון של תמי²⁴ און נאָכמער „ריגער בו אביו“ – „להוציא הדבר מלב בניו שלא יקנאוהו“²⁵, איז דערפאַר לאח"ז ובהמשך לזה – „ואביו שמר את הדבר“ אַז „נטל קולמוס וכתב באיזה יום כו" – אַלס המשך וביאור פתרון החלום²⁶ לאמותו – מען זאָל טייטשן דעם „אחר הפה“ פון פתרון יעקב באופן של תמי' קיימת ומשומרת, ער וועט זיכער מקויים ווערן.

ועפ"ז י"ל אַז דערפאַר איז ניט געווען נויטיק די כתיבה פון דעם תוכן החלום, ווייל דאָס האָט ער שוין פותר געווען, עס איז נאָר אַ כתיבה אויף צו באַשטע- טיקן אַז כוונתו בהפתרון איז קיום ואמי- תית הדבר²⁷.

עס בלייבט אָבער ניט מוסבר: וואָס איז דער טעם אַז יעקב האָט אויסגע- קליבן צו פאַרשרייבן דוקא די פרטים – „באיזה יום ובאיזה שעה באיזה מקום“?

ג. וי"ל הביאור בכ"ז: בהקדם דעם ענין²⁸ פון „מעשה אבות סימן לבנים“²⁹. ענינים וואָס זיינען פאַראַן באַ די בניס, באַ בני ישראל במשך הדורות, איז דער סימן ונתינת כח³⁰ אויף דעם, פון

הל' מאכלות אסורות. לקו"ש ח"א ע' 222 ואילך ובהנמקן שם הערה *.

(31) אף שלגבי בניס דלאחרי מ"ת נכלל במעשה אבות גם מעשה השבטים (ראה במקומות שנשמנו בלקו"ש חט"ו שם הערה 12). ולהעיר דאין קורין אבות (סתם) אלא לשלשה (ברכות טז, ב. וראה תו"א ר"פ וארא. וראה גם בלקו"ש ח"י ע' 97 ואילך ובהערות שם).

(32) בכל הבא לקמן – עיין תניא פ"ב.

(33) מציאות נפרדה – בבטן האם.

(34) ממוח האב. אף שלכמה דיעות ודינים עובר ירך אמו הוא (ראה שד"ח כללים מע' ע' כלל סב).

(24) ולהעיר מזהר פרשתנו (שם) סע"א ואילך ובניצוצי אורות ובהמובא בניצוצי זהר (שם) בנוגע חלום הא' דלפי שאמרו פתרון החלום בלשון תמי' המלוך תמלוך כו', „גרמו לי' לסלקא חלמי' תרין ועשרין שנין דאתעכב“.

(25) שם לו, יוד ובפרש"י.

(26) ראה פני דוד להחיד"א פרשתנו אות כד. שם אות טז.

(27) להעיר מש"ך עה"ת ר"פ עקב סד"ה ובזוהר כו'.

(28) ראה לקו"ש חט"ו ע' 76. וש"נ.

(29) רמב"ן עה"ת לך יב, ו. ובכ"מ – נסמנו בלקו"ש שם הערה 10.

(30) ע"ד סימני טהרה דבהמה שלא רק מבררין

אלא עושים טהרה – ראה צפ"ע על הרמב"ם ריש

(* ראה גם בהנמקן לעיל ע' 154 הערה 39. המו"ל.

דאָס האָט זיך אָנגעפאַנגען פון גלות וגאולת מצרים, און ס'ווערט נמשך כל משך שית אלפי שנים דהוי עלמא – פאַרשידענע אופנים ודרכים חלוקים בפועל בעבודת ה'.

און עס איז דאָ דער ממוצע המקשר די אבות ומעשה אבות מיט די בנים ועבודתם, וואָס דאָס איז ע"י השבטים בני יעקב. וואָס כאָטש אַז די שבטים האָבן זיך שוין אָנגעפאַנגען די חילוקי מדריגות פון נשמות אין עבודת ה'⁴², וואָס טיילן זיך אין י"ב שבטים, י"ב שערים ודרכים אין עבודת ה' וואָס כל אחד במסילתו יעלה⁴³, וויבאלד אָבער אַז אין זייער מדריגה ועבודה איז דאָ פּעולות יעקב אביהם, איז דורכדעם געוואָרן און איז קיים דער חיבור צווישן די פרטים – עבודת הבנים, מיט'ן "כלל", מעשה אבות.

ה. און דאָס איז אויך דער חידוש אין פרשת וישב:

אין די פריערדיקע סדרות בתורה (פון פ' לך און וייטער) רעדט זיך וועגן די אבות, און אַלע ענינים זיינען פרטים אין מעשה אבות; משא"כ אין פרשת וישב איז דער חידוש, אַז עס הויבט זיך אָן דער סיפור וועגן די שבטים (און זייערע פעולות) ווי זיי זיינען ב'99.

צפרנים"; אָבער דאָס איז אַלץ אַ המשך אין דעם זעלבן מקום פון דער טיפת מוח האב וועלכע ווערט נתחלק לאברים פרטיים.

און דעריבער איז אויך שפעטער, וכל ימי חייו, איז דער בן וכל פרטי האברים שלו קשור מיט'ן מוח האב, ווי דער אַלטער רבי זאָגט אין תניא³⁵ (ואפילו בנוגע צפרנים של הבן), "וגם עכשיו בבן ניקת הצפרנים וחיותם נמשכת מהמוח שבראש (הבן)³⁶", וואָס מוח שבראש הבן איז דאָס טיפת מוח האב³⁷.

ד. ע"ד ומעין זה איז דאָס בנוגע די אבות פון כלל ישראל און כללות עבודת ישראל שבמשך הדורות:

עס איז דאָ ווי די בנים זיינען כלול אין די אבות וואָס "אין קורין אבות אלא לשלשה"³⁸, ובפרט יעקב, "בחור שבאבות"³⁹, און "שופרי" דיעקב מעין שופרי' דאדם הראשון⁴⁰, ער איז כולל כל הנשמות⁴¹. וואָס מצד דער מדריגה איז אויך ניטאָ קיין התחלקות אמיתית פון עבודת הבנים, ס'איז אַלץ אַ טייל פון דעם כלל – מעשה אבות.

דערנאָך איז דאָ ווי די בנים ווערן אַ מציאות בפ"ע, ד.ה. די עבודה פון כל ישראל במשך כל הדורות, וואָס

(35) שם.

(36) ראה ליקוט פירושים כו' לתניא שם ע' פא

ס"ו.

(37) ראה ליקוט פירושים שם. וראה גם שם ע' צו ד"ה עודנה קשורה.

(38) ברכות טז, ב. וראה גם זח"א רטז, סע"ב.

(39) ב"ר פע"ן, א. וראה זח"א ק"ט, ב. קמ"ב. ועוד. וראה גם שם פרשתנו קפ, א (ועוד): שלימו דאבן.

(40) ב"מ פד, א. ב"ב נח, א. זח"א לה, ב. קמב,

ב. ועוד.

(41) אגה"ק ס"ז (קיא, סע"ב). דרמ"צ כט, א.

ובכ"מ.

(42) ולהעיר דהתחלקות השבטים ונתינת השמות להשבטים (שבזה מתבטאה עבודת כאו"א בפ"ע) באה בפועל ע"י האמהות – ראה לקו"ש ח"י שם. ועפ"י תומתק השייכות להמשל הנ"ל סעיף ג, דהתחלת מציאות הבן והתחלקות אבריו באה ע"י שהותו תשעה חדשים בבטן האם. (43) שלכן קרי"ס ה"י ל"ב גזרים (ראה לקו"ת צו יז, רע"א. מאמרי אדה"י – פרשיות ח"א ע' רנט ואילך. ועוד) וכן חלוקת א"י היתה ל"ב שבטים (ראה לקו"ת מסעי צד, א ואילך (נסמן בלקו"ת צו שם). ועוד. וראה לקו"ש ח"י ע' 11 הערה 39).

ווייל דער עיקר ענין פון עבודת הבנים איז פאַרבונדן מיט גלות וגאולת מצרים, וואָס גלות מצרים איז כולל אַלע אַנדערע מלכיות⁵⁰ וגליות⁵¹, און גאולת מצרים איז דער שורש און איז כולל אַלע אַנדערע גאולות⁵².

קומט אויס, אַז אין פרשת וישב איז דער איבערגאַנג פון די מעשה אבות צו די מעשה בנים, וואָס עבודת הבנים שטעלן זיך אויס אין די צוויי זמנים (ועבודות) פון גלות און גאולה.

און דאָס איז אויך דער טעם וואָס די התחלת הסדרה איז מיט די חלומות של יוסף, וואָרום די פנימיות הכוונה שבזה איז ניט בלויז דער אָנזאָג אויף דעם ענין המלכות של יוסף (במצרים), נאָר אַ נבואה בנוגע דעם גאַנצן קיום פון ברית בין הבתרים – דער גלות וגאולה^{52*} של ישראל⁵³.

חשב היאך להורידן בכבוד והביא עליה שיאהב יעקב ליוסף וישאווהו אחיו וימכרוהו כו' וירד יעקב ובניו". ועד"ז שם ד.

(50) דכל המלכויות נק' ע"ש מצרים (ב"ר פט"ז, ד).
(51) ראה ל"ת להאריז"ל ר"פ תצא. ספר הליקוט שם. וראה לקו"ש חט"ז ע' 91.

(52) דבגאולת מצרים נתחדש ענין פתיחת הצינור דגאולה (ד"ה כימי צאתך תש"ח רפ"ב. וראה גבורות ה' למהר"ל פס"א בתחלתו).

(52*) ראה ב"ר פרשתנו (ר"פ פה): שבטים היו עסוקין במכירתו של יוסף ויוסף ה' עסוק כו' ראובן ה' עסוק כו' ויעקב ה' עסוק כו' ויהודה ה' עסוק כו' והקב"ה ה' עוסק* בורא אורו של מלך המשיח. ומובן מזה דמאורעות הפרשה היו לא רק הקדמה לירידת ישראל למצרים אלא לכללות סדר (עבודת ישראל ב) הגלות עד להגאולה שע"י מלך המשיח. (53) ראה גם לקו"ש ח"ה ע' 183 ואילך ובהערות שם.

און דאָס איז אויך וואָס דער תוכן פון דער פרשה איז – די סיבה והתחלה ווי עס איז צוגעקומען צו דער ירידה ל(גלות) מצרים

– ווי רז"ל⁴⁴ דרש'נען אויפן פסוק⁴⁵ „וישלחו מעמק חברון“ – „בעצה עמוקה של אותו צדיק שקבור בחברון דכתיב⁴⁶ ידוע תדע כי גר יהי' זרעך“, ופרש^{47*} „והוא תחילת סיבת ירידת ישראל למצרים“; און (נאָך מער) דער-מיט הויבט זיך אָן די גאַנצע סדרה, דאָס איז ראש הסדרה ווי רש"י טייטשט⁴⁸ „אלה תולדות יעקב יוסף – ואלה של תולדות יעקב אלה ישוביהם וגלגוליהם עד שבאו לכלל ישוב סבה ראשונה יוסף בן שבע עשרה וגו' עי"ז נתגלגלו וירדו למצרים“⁴⁹ –

(44) סוטה יא, רע"א (הובא בפרש"י פרשתנו לו, יד – בשינוי ל' קצת). ובב"ר (פרשתנו) שם, יג – בשינויים. וראה לקמן הערה 49. ובוזר פרשתנו קפד, א: וכי יעקב שלימא דהוה רחם ל' ליוסף כו' והוה ידע דכל אחיו הוו סנאין ל' אמאי שדר ל' לגבייהו אלא איהו לא חשיד עלייהו דהוה ידע דכלהו הוו זכאין ולא חשיד לון אלא גרים קב"ה כל דא בגין לקיימא גזרא דגזר בין הבתרים (ראה לקוטי לוי"צ לזהר שם – ע' קמז*). השינויים בין הגמרא והזהר – נתבאר בשיחת מוצש"ק פ' וישב תשל"ט.

(45) פרשתנו שם.

(46) לך טו, יג.

(47) סוטה שם ד"ה וישלחו.

(48) לו, ב.

(49) וראה שבת י, ב: לעולם אל ישנה אדם בנו בין הבנים שבשביל משקל שני סלעים מילת שנתן יעקב ליוסף יותר משאר בניו נתקנאו בו אחיו ונתגלגל הדבר וירדו אבותינו במצרים (וראה שם תוד"ה ה"ג ונתגלגל*). ובתנחומא פרשתנו ג בסופו: ארי"י מחשבה עמוקה נטלת עם אברהם בין הבתרים כו', וממשיך „אמר רבי יהודה ב"ר שלום . .

(*) ושם נדפס בתחלת ההערה מקומו בזהר „שם“ (בהמשך להערה שלפנ"ז על זהר שם דף קפ, ב), והוא ט"ס וצ"ל: קפד, א.

(*) ועד"ז בזהר פרשתנו קפב, טע"ב ואילך.

(*) כ"ה בב"ר לפנינו. וביל"ש „מביא אורו“ (וחסר שם: ויוסף ה' עסוק כו' ויעקב ה' עסוק). ובב"ר הוצאת אלבק: הקב"ה בורא אורו. וראה חילופי נוסחאות שם.

ס'איז אן ענין פאַרבונדן מיט „מעשים טובים“, עבודת ה' ⁵⁹:

בשעת עס האָט זיך אָנגעפאַנגן די התחלקות המדריגות אין בני ישראל – הן מצד הגברא, וואָס נאָך די אבות קומען די חילוקי מדריגות אין עבודת ה' באַ די שבטים; און הן מצד הזמן והחפּ צא והעבודה – ס'איז געווען די סיבה קרובה פון ירידת ישראל למצרים וואָס דערמיט האָט זיך אָנגעהויבן דער קיום ברית בין הבתרים באַ די בנינים (ובמילא – די עבודה פון גלות וגאולה ⁵² באַ די בנינים) –

האָט זיך דאָן אנגעהויבן „דערהערן“ די התחלקות פון די אופני העבודה, און באַ יעדן איינעם איז געווען נרגש די מעלה פון זיין מדריגה ועבודה פרטית ⁶⁰. און דעריבער ווען עס קומט די הוראה מלמעלה (בחלומי של יוסף) אין דעם יתרון מעלת העבודה של יוסף ⁶¹, און ווי דורך אים דוקא ווערט דורכגעפירט עבודת בניי אין גלות ⁶² וואָס ברענגט

– די אַנדערע ענינים וואָס ווערן דערציילט אין דער סדרה, איז די כוונה דעריי (אז דאָס איז אַ סיבה און דער וועג פון דורכפירן די גזירת בין הבתרים) ניט געקומען בגלוי אין די דיבורים ומעשים של יעקב והשבטים; משא״כ חלומות יוסף, וועלכע זיינען, כנ״ל, אַ נבואה, איז אין דעם דאָ כללות מעשה הבנים ⁵⁴.

ו. עפ״ז וועט מען אויך פאַרשטיין דעם ענין פון „ויקנאו בו אחיו ואביו שמר את הדבר“:

אַלע שבטים זיינען דאָך געווען „שבטי י״ה“, און ס'איז פאַרשטאַנדיק אַז זייער שנאה וקנאה צו יוסף איז ניט געווען אַ שנאה וקנאה פשוטה, ח״ו וח״ו (ובפרט אַז דאָ אין פסוק, נאָך דעם סיפור החלומות, שטייט „ויקנאו בו אחיו“, ע״ד ווי ותקנא ⁵⁵ רחל באַזחזות ⁵⁶ ד.ה. זיי האָבן געזען אין די חלומות אַ הוראה מלמעלה אויף מעלות יוסף כו״⁵⁷), נאָר ⁵⁸

(59) להעיר מש״ך עה״ת פרשתנו לז, ט בסופו: מצאתי כתוב שאמר ויקנאו בו, לא אמר אותו כמו שאמר ויקנאו אותו פלשתים, בו בחילוף א״ת ב״ש ש״יין פ״ה ועם ה' אותיות גימ' שכינה, והנעלם ה״ס שכינה תתאה ולזה נתקנאו בו אחיו. וראה גם מאמרי אדה״ז – פרשיות ח״א ע' רת. תו״ח ס״פ ייגש (צד, ד).

(60) להעיר גם משנ״ת (לקו״ש ח״ז ע' 342 ואילך. חכ״ב ע' 139 ואילך) במרו״ל (יבמות סב, ב) בנוגע לתלמידי רע״ק ש״ל, נהגו כבוד זה לזה. וראה גם לקו״ש ח״ט ע' 88 בבאור מרו״ל (ב״ב עה, א) שלע״ל כל אחד ואחד נכוה מחופתו של תלמידו. (61) ראה נחמד למראה לב״ר ריש פרשתנו פפ״ד, ט (ח).

(62) ראה בארוכה תו״א ויגש מד, א״ב (תו״ח שם צג, א ואילך. ועוד) דבסדר השתלשלות עתה יוסף הוא למעלה מיהודה [אלא דשם מדובר בבחי' יוסף לגבי יהודה, ולכן עשרת השבטים שייכים ליוסף; אבל בפרטיות הרי בבחי' זו ישנן כמה מדריגות (עשר)].

וראה לקמן ע' 252 ואילך.

(54) כי בהענינים שהיו קשורים בפעולות יעקב – כמו וישלחו מעמק חברון, צ״ל שלא נתלבשו בגלוי בידיעתו של יעקב, ולכן מפרשים רז״ל (סוטה שם) בעצה עמוקה של אותו צדיק – אברהם (ראה לקו״ש שם ע' 184 – בשוה״ג להערה 19)*; ועד״ז מה שישאל אהב את יוסף מכל בניו (כמרו״ל הנ״ל הערה 49).

משא״כ בנוגע לחלומותיו של יוסף שהם נבואה מלמעלה ואינו ענין שמכריח בחירת ופעולת האדם, ויע' פתרון הפה אפשר לשנותה. וכו'.

(55) ויצא ל, א – ובפרש״י שם, פשוטו של מקרא. (56) ע״ד קנאת סופרים תרבה חכמה (ב״ב כא, א) ועוד. וראה אוה״ת להצ״ע עה״פ (בראשית כרך א' ריח, א ואילך).

(57) ראה אברבנאל שם. ועוד.

(58) וראה זהר שבערה 44.

(*) ובפרט לפי הזהר הנ״ל הערה 44.

וואָס די נקודה איז כוללת כל המדריגות והעבודות פון אַלע זמנים ומקומות.⁶⁴

[און דערפאַר זאָגט ער ניט „וכתב השנה והחודש“, נאָר – יום⁶⁵ און שעה (מלשון באותה שעה – שבמחז“ל – שפירושו רגע וגם המשיך זמן שנקודתו אחת)⁶⁶, אויף אַרויסברענגען די נקודת הזמן שבוה],

און מצד דעם איז אין יעדער עבודה פון די בנים – בכל זמן ובכל מקום, קען זיך אָנהערן די נקודה און דער עצם פון דער עבודה ווי עס איז מצד האב, וואָס דערפון קומען אַרויס די ביידע ענינים הנ“ל: א) ס’איז ניט (אַזוי) פאַרבונדן מיט דער מציאות העובד, נאָר עס הערט זיך די עבודה מצד עצמה, וואָס איז רצון העליון. ב) ווי יעדער פרט פון דער עבודה איז נוגע אין כללות און תכלית הכוונה אויף מאַכן אַ דירה לו ית’ בתחתונים, ווען „והי“⁶⁷ ה’ למלך על כל הארץ ביום ההוא יהי’ ה’ אחד ושמו אחד“.

64) ראה תו”ש פרשתנו כאן את צב „מכת” רמזי ר”י) בהמשך לדברי ר”ל – „וזהו שמר רשם“.

ועפ”ז י”ל שהוא ע”ד המבואר בד”ה פנים בפנים תרנ”ט (סה”מ תרנ”ט ע’ קצא ואילך) ענין הממוצע בין משפיע ומקבל [ועד”ז למעלה הממוצע דצמצום הראשון, שמעלים ומצמצם את הפנימיות, והוא בחי’ נקודה אחת לבד – והוא בחי’ רשימו, רושם מכללות האור – דנקודה זו נושאה בעצמה כל הפנימיות והעצמיות דהשכל ההוא. עיי”ש. משא”כ כמו שהוא במעשה אבות מצ”ע י”ל שהוא ע”ד מה שלפני הצמצום שיער בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל. וצ”ע ואכ”מ.

65) וצ”ע כתבו גם „יום“ ואפ”ל עפמחז”ל דכל יומא עביד עבידת’ (זח”א רה, סע”א. זח”א צד, רע”ב. וראה זח”א רסד, ב).

66) וראה לקו”ש ח”כ ע’ 86, הערה 4, 8.

67) זכרי’ יד, ט.

לאחר זה די גאולה – פועל’ט עס אַז „ויקנאו בו אחיו“⁶³, אויף דעם וואָס די כוונה פון אויבערשטן פירט זיך אויס דורך דעם אופן העבודה פון יוסף, כאָטש (אויך) זייערע אופני עבודה זיינען אופני עבודה אמיתית אין עבודת ה’.

און אויף דעם איז דער פסוק ממשיך „ואביו שמר את הדבר“, אַז יעקב „שמר את הדבר“ (ניט – „חלומו של יוסף“ וכיו”ב): באַ יעקב, אַלס אב, האָט זיך ניט אָנגעהערט די התחלקות אין דער עבודה, אַז די עבודה ווערט דורכגעפירט דורך דעם שבט, און די צווייטע עבודה דורך אַן אַנדער שבט, און די עבודה עיקרית ע”י יוסף – נאָר „שמר את הדבר“, דער „דבר“ עצמו, וועלכער באַשטייט פון „שמש גו’ לי“ (יוסף).

ס’איז איין ענין, עס פירט זיך דורך דער רצון העליון, די כוונה פון דעם אויבערשטן עס זאָל זיין אַ דירה לו ית’. ובמילא איז: א) ניט נרגש דער עובד, נאָר די עבודה. און ב) אין יעדער עבודה הערט זיך אָן אַז זי איז אַ טייל און ברענגט די כללות הכוונה.

ז. עפ”ז יובן דער אויפטו פון ר’ לוי אַז „נטל קולמוס וכתב כו”“: דערמיט האָט יעקב גע’פועל’ט, אַז ווי דאָס איז ביי אים, אין „מעשה אבות“, אַז „שמר את הדבר“ – זאָל אַזוי קענען זיין און זיין בפועל אין דער עבודה פרטית פון פרטי בני ישראל במשך הדורות.

און דאָס איז דער פירוש אין „וכתב באיזה יום ובאיזה שעה באיזה מקום“: יעקב האָט די אַלע חילוקי מדריגות אין עבודה אַריינגעשטעלט אין איין נקודת הזמן, און אין איין נקודה פון מקום,

63) להעיר שאפילו לעת”ל צדיק נכוח מחופתו של חברו (ראה לעיל הערה 60).

אָן אופן וואָס דורך דער התלבשות פון תורת החסידות אין השגה איז דערפאַר געוואָרן ח"ו וח"י אַ ירידה אין דעם אור החסידות (לגבי ווי ס'איז געווען ביי די אבות החסידות הכללית, אָן אור כללי) — נאָר דער אור החסידות כמו שהוא איז נמשך געוואָרן אין השגה⁷³.

וואָס דאָס איז דער פירוש אין „פּוּצו מעינותיך חוצה“⁷⁴ (וואָס האָט זיך אָנגע-הויבן בעיקר נאָך דער גאולה פון י"ט כסלו⁷⁵) — אַז דער מעין עצמו (ניט נאָר אַ „התפשטות“ פון מעין, נאָר דער עצם פון די מעינות) קומט אָן אין חוצה⁷⁶ (וואָס אין דעם אדם עצמו איז זיין „חוצה“ — די מידות און דער כח השכל שבו⁷⁷).

און כדי צו אויפּטאָן דעם חיבור פון דעם „מעין“ עצמו (אור כללי פון תורת החסידות) מיט די מעינות ווי זיי זיינען אין חוצה (התלבשות אין השגה) — האָט זיך געפּאָדערט אַ פעולה מיוחדת מצד

ח. ס'איז ידוע⁷⁸ אַז דער פסוק הנ"ל „ויקנאו בו אחיו ואביו שמר את הדבר“ איז פאַרבונדן מיטן אַלטן רבי'ן און מיט דער גאולה פון י"ט כסלו.

און וויבאַלד אַז אַלע ענינים בשייכות צו רבותינו נשיאנו זיינען דאָך זיכער מדויק, דאַרף מען זאָגן, אַז דער תוכן פון „ואביו שמר את הדבר“ בשייכות צום אַלטן רבי'ן איז אויך כולל דעם אויפטו אין „ואביו שמר גוי“ לויטן פירוש המדרש אַז „נטל קולמוס וכתב כו“.

ו"ל דעם ביאור אין דעם:

עס איז ידוע אַז תורת החסידות ווי ס'איז געווען ביי די „אבות החסידות“, באַ דעם בעש"ט און דעם מגיד⁷⁹, איז געווען באופן כללי (וואָס דערפאַר איז אין סדר הספירות זיינען דער בעש"ט און דער מגיד — די צוויי בחינות פון ספירת הכתר, עתיק און אריך⁸⁰); און דער אַלטער רבי, דורך גילוי תורת חסידות חב"ד, האָט אויפּגעטאָן די התלבשות פון תורת החסידות אין השגה⁸¹, וואָס מצד דער התלבשות אין השגה (פנימיות) ווערט די התחלקות לפרטים אין עבודת ה' ע"פ דרך החסי-דות, ביז — יעדע עבודה אַלס אַן ענין בפ"ע⁸².

דער גילוי פון תורת חסידות חב"ד דורכן אַלטן רבי'ן איז אָבער ניט אין

(68) ראה קיצורים והערות לתניא ע' ככ. אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ד ע' רסב"ג.

(69) ראה לקו"ד ח"א (כב, א) בנוגע ברכת שעשה נסים לאבותינו (שאמר אדה"ז), שהם הבעש"ט והה"מ.

(70) ספר השיחות תש"ה ע' 60.

(71) ראה ס' השיחות תורת שלום ע' 26. ע' 113 ואילך.

(72) ראה לקו"ש ח"ט ע' 158 ואילך. ח"ט ע' 248.

(73) ויתירה מזו — עי"ז נעשה שלימות כביכול בתורת הבעש"ט, כי ע"י התלבשות של תורת החסידות בהשגה נמשך עצם פנימיות התורה (ד"ה פדה בשלום תרפ"ה בשם אביו כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע — י"ט כסלו עטר"ת (נדפס בסוף ס' השיחות תורת שלום הוצאת קה"ת תשמ"ג)). — וראה במקומות שבהערה שלפנ"ז. ובהערה 75. וש"נ.

(74) מענה המשיח להבעש"ט שיבוא לכשיפוצו מעינותיך חוצה (הבעש"ט באגרתו הידועה ע"ד עליית הנשמה שלו בשנת תקצ"ז — נדפסה בסוף בן פורת יוסף. כתר שם טוב בתחלתו. ועוד).

(75) תורת שלום ס"ע 112 ואילך.

(76) ראה לקו"ש ח"י ע' 106 ואילך. חט"ו ע' 282 ואילך. וש"נ.

(77) ראה אוה"ת לתהלים (יהל אור) ע' תנה, שהמדות (ז"א) נק' חוץ לגבי חו"ב.

ואולי י"ל, שגם המוחין נק' חוץ לגבי האמונה שלמעלה מהשכל ובפרט לגבי עצם הנפש (ראה לקו"ת ויקרא ד, ב).

השגה – באופן של „יתפרנסון“⁸⁰, האָט דער מגיד געזאָגט דעם אַלטן רבי'ן „י"ט כסלו איז אונזער הלולא“, וואָס דערמיט האָט זיך אויפגעטאָן דער חיבור פון דעם מעין עצמו ווי ס'איז ביי אבות החסידות, מיט די מעינות ווי זיי קומען אָן אין חוצה.

(משיחות ש"פ וישב תשט"ו;
ש"פ מקץ תש"מ)

דעם מגיד (וי"ל בדרך אפשר – ע"ד ווי ביי יעקב, בשעת ער האָט געדארפט אויפטאָן דעם חיבור פון מעשה אבות מיט מעשה הבנים, כנ"ל) – „ואביו שמר את הדבר“.

און דאָס איז וואָס דער מגיד האָט פאַר זיין הסתלקות אָנגענומען דעם אַלטן רבי'נס האַנט און געזאָגט – י"ט כסלו איז אונזער הלולא⁸¹:

לפני הסתלקותו של המגיד⁷⁹, ווען עס האָט זיך געדארפט אָנהויבן דער גילוי פון תורת החסידות אין אָן אופן פון „יפוצו מעינותיך חוצה“ – ווי דער אור החסידות קומט אַראָפּ בהתלבשות אין

(80) לשון התקו"ז (ת"ו בסופו). ובהקדמת מקדש מלך לזהר: יתפרנסון . . כשיפורש להם אמיתות מאמריו כו'. ובכסא מלך (לתקו"ז שם): בדרא בתראה דוקא קרוב לימות המשיח כו' (אף אשר) זה כמה מאות שנים שנתגלה כו' (כי הלימוד צ"ל דוקא באופן של) יתפרנסון כו' יפורשו מאמריו העמוקים בהקדמות שגילה האר"י זלה"ה כו' שיבינו כו' כי הלימוד גירסא בעלמא הגם שיש לו שכר טוב כו' עכ"ז הסגולה דבגיני' וקראתם דרור היא כשיתפרנסון וילמדו פירושי המאמרים כו'. – ראה גם כן הקדמת הרח"ו לשער ההקדמות.

(78) לקו"ד ח"א קא, א.

(79) ראה גם לקו"ש ח"י (ע' 100 ואילך. ע' 106 ואילך) מה שאמר הה"מ בשבת לפני הסתלקותו ושייכותו ליט"כ ולהפצת המעינות חוצה.

